

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **S. Š.**, zastoupeného JUDr. Pavlem Pokorným, advokátem se sídlem Veverkova 1343/1, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 12. 2004, čj. 550/1003/OVSS-VI/04-Záb, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze, ze dne 27. 4. 2006, čj. 8 Ca 90/2005 - 68,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 2. 12. 2004, čj. 550/1003/OVSS-VI/04-Záb, žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu Hradec Králové, (dále jen „Inspekce“), ze dne 19. 8. 2004, čj. 5/OP/7715/04/Po/524, kterým byla žalobci uložena pokuta ve výši 50 000 Kč za porušení § 7 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, kterého se žalobce dopustil tím, že koncem února roku 2007 na pozemku p. č. 2513/2 v k. ú. Trutnov radikálně ořezal lípu srdčitou (*Tilia cordata*) a tím ji poškodil.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové. V žalobě namítl, že žalovaný nepřihlédl ke skutečnostem svědčícím v jeho prospěch a uložil mu pokutu na úrovni desetiny zákonné sazby určené pro podnikatele. Uvedl, že o povolení k zásahu marně opakovaně žádal, strom rostl v bezprostřední blízkosti elektrického vedení a provedený ořez byl nutný z hlediska ochrany života a

zdraví osob. Zásah do dřeviny provedl jako fyzická osoba nepodnikající, bez souvislosti s podnikatelskou činností; pozemek i na něm stojící předmětný strom jsou v jeho vlastnictví bez vztahu k podnikání. Žalobce dále poukázal na svůj zdravotní stav, pro který je v invalidním důchodu, a navrhl, aby s přihlédnutím k jeho současným příjmům bylo od uložení sankce upuštěno nebo aby byla uložena pokuta snížena.

Krajský soud v Hradci Králové postoupil věc usnesením ze dne 23. 2. 2005, čj. 30 Ca 6/2005 - 24, Městskému soudu v Praze.

Městský soud rozsudkem ze dne 27. 4. 2006, čj. 8 Ca 90/2005 - 68, žalobu zamítl. Konstatoval přitom, že důvodnost nutného ořezu stromu ze spisového materiálu nevyplývá. Obsah vyjádření společnosti Východočeská energetika, a. s., ze dne 22. 4. 2004 nepotvrzuje tvrzení žalobce, že prořez byl nutný na základě upozornění této společnosti, přestože se právě na takové upozornění Inspekce výslovně dotázala. Poukázala-li Východočeská energetika, a. s., ve svém vyjádření na bezpečnostní předpisy pro práce osob bez elektrotechnické kvalifikace v blízkosti elektrického zařízení, nijak to neosvědčuje, že žalobce jednal na základě jejího pokynu. Z posudku Agentury ochrany přírody a krajiny ČR ze dne 17. 12. 2003 vyplývá, že žalobci byl doporučen odborně provedený zdravotní řez v koruně stromu, popř. stabilizační řez. Způsob, kterým žalobce řez realizoval, tomuto doporučení neodpovídá, je radikální, neodborný, necitlivý a strom jím byl znehodnocen a poškozen. Městský soud nepřisvědčil ani námitce neurčitého odůvodnění důsledků provedeného ořezu stromu a odkázal na odůvodnění rozhodnutí žalovaného a rozhodnutí Inspekce, v nichž správní orgány vysvětlily, jaká poškození byla na stromě shledána a jak se zásah dotkl životních a estetických funkcí stromu.

Městský soud odmítl i námitku, že se žalobce dopustil deliktního jednání jako nepodnikající fyzická osoba. Souvislost mezi zásahem do stromu a podnikáním žalobce je podle městského soudu zřejmá. Žalobce žádal dne 9. 1. 2003 Městský úřad v Trutnově o povolení skácet předmětný strom a argumentoval přitom ohrožením návštěvníků autobazaru a vystavených automobilů. Označení subjektu v záhlaví žádosti (S. Š., A. B.) nasvědčuje tomu, že šlo o jednání žalobce jako podnikatele, nikoliv o jednání nesouvisející s podnikáním. Městský soud nevyhověl ani návrhu na moderaci pokuty z důvodů zdravotního stavu žalobce a s ním spojených osobních a výdělkových poměrů. Konstatoval, že podle § 88 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny se při stanovení pokuty přihlíží pouze k závažnosti protiprávního jednání a k rozsahu hrozící a způsobené újmy ochraně přírody a krajiny. Ani soud pak není oprávněn při úvaze o moderaci sankce přihlížet k jiným hlediskům.

Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku městského soudu kasační stížností opírající se o stížní důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nesprávné posouzení právní otázky soudem, a podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tj. vady řízení před správním orgánem, pro kterou měl soud rozhodnutí zrušit; jakkoliv své námitky těmto ustanovením výslovně nepodřadil.

Namítl především, že městský soud vycházel z nesprávného závěru, že stěžovatel provedl ořez stromu osobně. Stěžovatel si na ořez stromu zjednal osoby, o nichž se domníval, že takové práci rozumějí. Navíc se v době, kdy došlo k ořezu, podroboval vyšetřením spojeným s hospitalizací a nebyl schopen provést zásah osobně.

Dále stěžovatel poukázal na vymezení ochranných pásem nadzemního elektrického vedení podle § 46 odst. 3 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu

státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „energetický zákon“). Správní orgány podle stěžovatele podcenily nebezpečí hrozící z těsné blízkosti stromu a elektrického vedení a nevyžádaly si odbornou zprávu o tom, zda z hlediska bezpečnosti provozu elektrického vedení nebyla nutná úprava předmětného stromu. Stěžovatel si vyložil vyjádření společnosti Východočeská energetika, a. s., ze dne 22. 4. 2004, jako upozornění na výše citovaný zákon a jím stanovená ochranná pásma.

Stěžovatel rovněž namítl, že se správní orgán nevypořádal s námitkou neurčitého odůvodnění důsledků provedeného ořezu. Odkaz na popis ořezu je z hlediska přesvědčivého a přezkoumatelného zdůvodnění důsledků ořezu nedostatečný. Stěžovatel neměl pochyb o tom, že ořez byl proveden citlivě, neboť v řadě jiných případů viděl stromy ořezané stejným, ne-li výraznějším, způsobem. Jsou-li takto ořezávány stromy na veřejném prostranství, měl by být podle stěžovatele v pořádku i předmětný ořez.

Konečně stěžovatel zpochybnil závěr žalovaného, že se deliktního jednání dopustil v souvislosti s podnikatelskou činností. V době, kdy k ořezu stromu došlo, nebyl v důsledku těžkého onemocnění srdce schopen provádět jakoukoliv podnikatelskou činnost a o provoz autobazaru se již nestaral. Žalovaný nesprávně odkázal na jeho žádost ze dne 9. 1. 2003, neboť invalidní důchod byl stěžovateli přiznán dne 8. 8. 2003 a ořez stromu byl proveden teprve v únoru roku 2004. Ořez stromu stěžovatel nařídil jako jeho vlastník, když viděl, že vzrostlá koruna stromu se může dostat do kontaktu s vedením vysokého napětí a může dojít ke zranění osob nebo k poškození majetku. Jednal proto v souladu s § 415 občanského zákoníku.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel především namítl, že ořez stromu neprovedl osobně, nýbrž prostřednictvím osob, které si na ořez zjednal.

Nejvyšší správní soud především konstatuje, že stěžovatel vnesl tuto námitku poprvé v kasační stížnosti, přičemž se nejedná o skutečnost, která nemohla být uplatněna již v řízení o žalobě. Stížní námitka proto není přípustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud dodává, že z obsahu správního spisu zjistil, že stěžovatel ve svém vyjádření ze dne 31. 3. 2004 uvedl, že „*ořez lípy, která je v mém vlastnictví, jsem provedl sám v době vegetačního klidu*“. Ze soudního spisu pak Nejvyšší správní soud zjistil, že v bodu III. žaloby stěžovatel uvedl, že „*.... je si vědom skutečnosti, že ořez stromu měl zadat odborné firmě. Nicméně trvá na tom, že předmětnou lípu nepoškodil takovým způsobem, že by mělo dojít k jejímu zániku*“. Stížní námitka je tedy v rozporu s předchozími tvrzeními stěžovatele. Nejvyšší správní soud rovněž podotýká, že zákon o ochraně přírody a krajiny upravuje odpovědnost jako objektivní absolutní a neuvádí žádné liberační důvody, které by stěžovateli umožňovaly zprostit se jí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2007,

čj. 1 As 17/2006 - 121, www.nssoud.cz). V této souvislosti lze odkázat i na starší judikaturu správních soudů (srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 1. 1999, čj. 6 A 234/96 - 35, v: Judikatura v právu životního prostředí 1990 – 1999, č. II/C/15), která dovodila, že pokud některý subjekt provede ořez stromů, který je správním orgánem klasifikován jako správní delikt podle § 88 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, a učiní tak na základě smlouvy o dílo, nelze vyloučit odpovědnost zadavatele takového díla.

Dále stěžovatel namítl, že byl nucen vykonat ořez stromu jako preventivní opatření, protože větve stromu zasahovaly do ochranného pásma elektrického vedení.

Z vyjádření společnosti Východočeská energetika, a. s., ze dne 22. 4. 2004 vyplývá, že žádnou výzvu vůči stěžovateli neučinila a k jeho dotazu na možnost přerušení vedení pro případný ořez stromu pouze poukázala na Bezpečnostní předpisy pro práce osob bez elektrotechnické kvalifikace v blízkosti elektrického vedení (ČSN 343108) a na ČSN 333301. Přehlédnout nelze ani skutečnost, že ořez stromu nebyl mírný, zdravotní či stabilizační (mírné sesazení koruny v její vrcholové části), jak bylo stěžovateli doporučeno Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v posudku ze dne 17. 12. 2003, ale byl proveden radikálním způsobem.

Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitce, že si správní orgány nevyžádaly odbornou zprávu k posouzení nutnosti ořezu stromu a podcenily tak hrozící nebezpečí. Inspekce si k návrhu stěžovatele na pokácení stromu ze dne 29. 11. 2003 vyžádala u Agentury ochrany přírody a krajiny ČR odbornou zprávu o zdravotním stavu, provozní bezpečnosti a perspektivě předmětného stromu. Z posudku Agentury ze dne 17. 12. 2003 pak vyplývá, že na kmeni ani koruně nebyly shledány defekty, které by snižovaly provozní bezpečnost stromu.

Neobstojí ani námitka, podle níž správní orgány podcenily hrozící nebezpečí a stěžovatel byl povinen provést ořez stromu jako preventivní opatření ve smyslu § 415 občanského zákoníku.

Stěžovatel teprve v kasační stížnosti uvedl konkrétní důvody svého jednání (prevenční povinnost podle § 415 občanského zákoníku), čímž rozšířil a doplnil obecně formulovanou žalobní námitku. I zde se z pohledu přezkumu kasačním soudem jedná o nové důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož řízení má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Takový důvod kasační stížnosti není přípustný (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud doplňuje, že prevence ve smyslu § 415 občanského zákoníku je povinností, jejíž porušení má za následek - při splnění dalších podmínek - vznik obecné občanskoprávní odpovědnosti podle § 420 občanského zákoníku. Každý je povinen počínat si podle podmínek konkrétní situace tak pozorně, aby přitom nezpůsobil škodu na zdraví, majetku, právech jiného, přírodě či životnímu prostředí a je povinen zachovávat při svém jednání s ohledem na konkrétní podmínky vždy takový stupeň pozornosti, bedlivosti a ohleduplnosti, který je - objektivně posuzováno - způsobilý vždy zabránit vzniku daných škod (srov. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol., *Občanský zákoník. Komentář*, C. H. Beck, 9. vydání, 2004, str. 570 an.). Prevenční povinnost ovšem nelze pojímat v širí uváděné stěžovatelem, který dovozuje svoji povinnost radikálního ořezu stromu. Není-li naplněna podmínka zřejmosti a bezprostřednosti ohrožení života či zdraví nebo hrozící škody značného rozsahu, je

nezbytné vyžádat si povolení příslušného orgánu ochrany přírody k ořezu stromu (k podmínkám kácení dřevin bez povolení orgánu ochrany přírody a krajiny srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2003, čj. 5 A 27/2001 - 34, č. 194/2004 Sb. NSS).

Stěžovatel rovněž namítl, že se správní orgány řádně nevypořádaly s námitkou neurčitého odůvodnění důsledků provedeného ořezu stromu.

Městský soud shodně uplatněné žalobní námitce nepřisvědčil a odkázal na odůvodnění rozhodnutí žalovaného, v němž žalovaný jednoznačně a zřetelně popsal, v čem spočívá poškození stromu. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že uplatnění konkrétních stížných námitek nelze nahradit zopakováním žalobních námitek již jen proto, že žalobní námitky směřovaly proti jinému rozhodnutí (rozhodnutí žalovaného), než které je přezkoumáváno kasacním soudem (rozsudek městského soudu). Nesouhlas s právním názorem městského soudu nelze účinně vyjádřit pouhým zopakováním žalobních tvrzení, se kterými se městský soud vypořádal.

K námitce stěžovatele, že viděl na veřejném prostranství stromy ořezané stejným nebo výraznějším způsobem, nelze přihlédnout, neboť se jedná o novou skutečnost uplatněnou po vydání napadeného rozhodnutí (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Stěžovatel zpochybnil také závěr žalovaného, podle něž se deliktního jednání dopustil jako fyzická osoba při výkonu podnikatelské činnosti.

Stěžovateli byla uložena pokuta za skutek podle § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny. Orgán ochrany přírody uloží podle citovaného ustanovení pokutu až do výše 1 000 000 Kč právnické nebo fyzické osobě při výkonu podnikatelské činnosti, která se dopustí protiprávního jednání tím, že poškodí nebo zničí bez povolení dřevinu nebo skupinu dřevin rostoucích mimo les.

Podnikající fyzická osoba může vystupovat v různém postavení, může jednat v rámci své podnikatelské činnosti jako podnikající fyzická osoba, nebo může činit úkony, které s jejím podnikáním nijak nesouvisí. V zákoně o ochraně přírody a krajiny je delikt, který byl ve správním řízení projednáván, upraven zvlášť pro osoby fyzické (nepodnikatele) [§ 87 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny] a zvlášť pro osoby právnické a fyzické osoby při výkonu podnikatelské činnosti [§ 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny], přičemž horní výše pokuty, kterou lze za spáchání tohoto deliktu uložit, je pro právnickou či fyzickou osobu - podnikatele několikanásobně vyšší než pro nepodnikající fyzickou osobu. Horní hranice pokuty činí v prvním případě 1 000 000 Kč (resp. 500 000 Kč ve znění účinném v době posuzovaného deliktu) a v druhém případě 20 000 Kč (resp. 10 000 Kč). Z těchto důvodů musí být prokázáno, zda se fyzická osoba deliktního jednání dopustila v souvislosti s podnikatelskou činností, či nikoliv.

Žalovaný i městský soud se touto otázkou nepochybně zabývali. Stěžovatel podal dne 9. 1. 2003 Městskému úřadu v Trutnově žádost o odstranění stromu, kterou odůvodnil ohrožením návštěvníků autobazaru a vystavených automobilů padajícími větvemi. V záhlaví žádosti je stěžovatel výslovně označen jako podnikající fyzická osoba: „S. Š., A. B.“. Rovněž další úkony v řízení o žádosti o odstranění stromu stěžovatel činil jako podnikající fyzická osoba. Tomuto závěru svědčí např. identifikační číslo v razítku, použitým stěžovatelem v podání ze dne 21. 2. 2003, jímž svoji žádost o odstranění stromu doplnil. Na základě těchto skutečností je zřejmé, že stěžovatel měl jako podnikající fyzická osoba

na odstranění stromu ekonomický zájem. Závěr žalovaného i městského soudu, hodnotících za pomoci argumentu *qui bono* jednání stěžovatele jako jednání při výkonu jeho podnikatelské činnosti, je proto správný. Skutečnost, že stěžovateli byl přiznán dne 8. 8. 2003 invalidní důchod, uvedený závěr sama o sobě nezpochybňuje. Nejvyšší správní soud proto neshledal ani tuto stížní námitku důvodnou.

Nejvyšší správní soud pouze pro úplnost dodává, že stěžovatel dosud svou podnikatelskou činnost formálně neukončil a je registrován v administrativním registru ekonomických subjektů ARES (www.info.mfcr.cz) jako fyzická osoba podnikající podle živnostenského zákona.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému, kterému by právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2008

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu